

Door: Rob Rouhl (r.rouhl@mumc.nl), neurologie, Maastricht Universitair Medisch Centrum (MUMC+), Academisch Centrum voor Epileptologie Kempenhaeghe/MUMC+ en School for Mental Health and neurosciences, Universiteit Maastricht, Maastricht.

Naschrift: Samenhang tussen de ziekte van Alzheimer en epilepsie?

In hun bijdrage “Samenhang tussen de ziekte van Alzheimer en epilepsie?” beschrijven Rozeboom en collega’s in het decembernummer van ‘Epilepsie’ (jaargang 21, nummer 4) de mogelijke samenhang vooral vanuit het perspectief van het basaal en dierexperimenteel onderzoek. Vanuit het perspectief van de kliniek is er een duidelijke relatie tussen epilepsie en de ziekte van Alzheimer. Epilepsie komt bij een klein deel van de patiënten met de ziekte van Alzheimer voor en is doorgaans goed te behandelen met anti-epileptica.

Epilepsie is een aandoening met veel verschillende oorzaken, waarvoor in de meest recente epilepsieclassificatie ook aandacht is (Scheffer et al., 2017). In hun bijdrage “Samenhang tussen de ziekte van Alzheimer en epilepsie?” beschrijven Rozeboom en collega’s (Rozeboom et al., 2022) op heldere wijze de mogelijke samenhang tussen verouderingsprocessen in de hersenen (stoornissen in de bloed-hersenbarrière) en epilepsie. Op oudere leeftijd dragen neurodegeneratieve ziekten zeker bij aan de toenemende incidentie van epilepsie, waaronder ook de ziekte van Alzheimer (Sen et al., 2020). Omgekeerd zijn cognitieve verschijnselen bij mensen met epilepsie niet zeldzaam, een versnelde cognitieve achteruitgang is zelfs mogelijk (Breuer et al., 2019). Het is opvallend dat bij deze mensen het profiel van de cognitieve stoornissen duidelijk afwijkt van dat van mensen met de ziekte van Alzheimer. Dit duidt op mogelijke verschillen in onderliggende pathologie tussen mensen met epilepsie plus cognitieve stoornissen en mensen met de ziekte van Alzheimer. Deze patiënten behoren

daarom niet zonder meer tot dezelfde klinische groep. Het is dus de vraag of je bevindingen over pathologie van epilepsie bij de ziekte van Alzheimer kunt generaliseren naar cognitieve symptomen bij epilepsie in het algemeen.

Bij mensen met de ziekte van Alzheimer komt epilepsie vaker voor dan bij mensen zonder de ziekte van Alzheimer. Bij een cohort uit de Mayo Clinic hebben van de 1738 patiënten met cognitieve stoornissen slechts 63 patiënten (3,6%) herhaaldelijk epileptische aanvallen (Rao et al., 2009; geciteerd door Rozenboom en collega’s). Dit komt overeen met de prevalentie die in een systematisch review is gevonden (Zhang et al., 2022). Van deze 63 patiënten werden er 39 in het onderzoek geïnccludeerd, van wie 9 patiënten de ziekte van Alzheimer hadden (= 0,5% van het oorspronkelijke cohort). Het totaal aantal patiënten met de ziekte van Alzheimer is niet beschreven. De overige 24 patiënten werden niet geïnccludeerd omdat daar onvoldoende gegevens van waren. Van de patiënten

 [openjournals.nl](https://www.openjournals.nl)

Openjournals provides a professional OpenAccess publishing platform for scholarly, peer-reviewed journals.

www.epilepsiejournal.nl

met epilepsie werd 80% (nagenoeg) aanvalsvrij met medicatie en slechts 8% had nog aanvallen (dat wil zeggen minder dan 50% aanvalsreductie). Het is niet duidelijk of de patiënten die niet in de analyse zaten er klinisch wellicht nog beter aan toe waren, aangezien deze patiënten niet zijn opgevolgd. Uit deze studie is daarom niet goed te herleiden of de epilepsie die bij de ziekte van Alzheimer voorkomt ook daadwerkelijk matig op medicatie reageert. De groep patiënten is daarvoor wellicht ook te klein. Bovendien weten we vanuit deze studie (maar ook in andere studies wordt hier niet uitgebreid over gerapporteerd) niets over eventuele comorbiditeit (herseninfecties, hersenbloeding, et cetera) bij de patiënten die onvoldoende op medicatie reageren.

Klinisch is er dus wel een indicatie dat er een samenhang is tussen de ziekte van Alzheimer en epilepsie, maar deze relatie berust zeker niet alleen op één enkele oorzakelijke factor. Binnen de gehele groep patiënten met de ziekte van Alzheimer lijkt epilepsie echter in het algemeen niet voor de grootste problemen te zorgen.

Referenties

- Breuer LEM, Bernas A, Boon P, et al. (2019) Accelerated Cognitive Ageing in Epilepsy: A Neuropsychological Evaluation of Cognitive Deterioration. *Arch Clin Neuropsychol.* 34(3):301-309.
- Rao SC, Dove G, Cascino GD, Petersen RC (2009) Recurrent seizures in patients with dementia: frequency, seizure types, and treatment outcome. *Epilepsy Behav.* 14(1):118-120.
- Rozeboom A, Gorter J, van Vliet EA (2022) Samenhang tussen de ziekte van Alzheimer en epilepsie? *Epilepsie, periodiek voor professionals* 21(4):19-22.
- Scheffer IE, Berkovic S, Capovilla G, Connolly MB, French J, Guilhoto L, et al. (2017) ILAE classification of the epilepsies: Position paper of the ILAE Commission for Classification and Terminology. *Epilepsia* 58(4):512-521.
- Sen A, Jette N, Husain M, Sander JW (2020) Epilepsy in older people. *Lancet* 395(10225):735-48.
- Zhang D, Chen S, Xu S, Wu J, Zhuang Y, Cao W, et al. (2022) The clinical correlation between Alzheimer's disease and epilepsy. *Front Neurol.* 13:922535.

Nieuwsbrief

m Epilepsie
periodiek voor professionals

'Epilepsie, periodiek voor professionals' is het vakblad van De Nederlandse Liga tegen Epilepsie. 'Epilepsie' verschijnt vier maal per jaar via open access op website: www.epilepsiejournal.nl.

Naast publicatie op de website, wordt per uitgave de 'Epilepsie' nieuwsbrief verstuurd.

Op de hoogte blijven van de nieuwste publicaties van 'Epilepsie, periodiek voor professionals'?

[Meld u dan nu aan voor de nieuwsbrief!](#)